

UJ

KIL

Keren Hajjeszed Centralbureau
für Mitteleuropa
B E R L I N W. 15.
Säschische Str. 8.

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

A harmadik pont

Nem kritizáljuk a maga egészében az agrárjavaslatot. Az a meggyőződésünk, hogy a reformra Romániának, ha igazán konszolidálódni akar, föltétlenül szüksége van. A földéhséget le kell csillapítani. A parasztságot földhöz kell juttatni. A nagybirtokrendszert le kell bontani és rátérni a kisbirtokrendszerre. Jól tudjuk, hogy ez az új rend az átmenet első éveiben a termelés rovására megy, mert a kisbirtok a maga primitív, elszigetelt gazdálkodásával sohasem tud annyit termelni, mint a belterjes gazdálkodást folytató nagybirtok. És mégis nincs más megoldás, az ezerholdakat, az egy tagban fekvő óriás-birtokokat, az örökölt és kötött gazdaságokat fel kell aprózni, mert csak így lehet szabadulni a fejájdítóan roppant szociális problémától, amely a munka és a szegénység, a rend és a termelés, a föld és az ipar ezer alárendelt problémáját tartja ököllé görcsösödött tenyerében. Minden országnak kötelessége a maga elégedetlen tömegeit, ha csak mód van rá, kielégíteni. Ha a földínséges parasztságot kielégítettük, nagy időre nagy gondtól szabadult meg az állam. A falu insége nemcsak a falunak kínos kérdése, de a városé is. A falusi szegénység, amely nincs tekintettel gazdasági helyzetével arányban álló szaporodási ésszerűsége, tulszaporulását a városban helyezi el. Ez a kivándorlás első stádiuma és első allomása. A falu a városba ontott tömegével, amelyek természetesen tanulatlanok és szakképzetlenek, rontja a tanult és szakképzett ipari munkásság megélhetése standardját és rontja általában a munkáshelyzetet.

Az állam tehát, amikor jó agrárreformot csinál és földhöz juttatja a föld népét, két problémát ütött agyon egy csapásra. A falu problémáját és a város problémáját. Ebből a szemzögből nézve a román agrárreform hasznos, szükséges és dicsérendő. De ez az általános szempont nem lehet akadály, hogy másfelől meg ne közelítsük az új reformot, jobban szemügyre ne vegyük, hogy meglássuk a fogyatékosait, mert vannak fogyatékosai. Nem vagyunk fegyverdajuk, ha azokból a panaszokból és sérelmekből amiket uton-utfélen hangoztatnak és azokból a felszólalásokból, amikben az ellenzék bírálja és támadja, szintén megállítjuk, hogy a mi, amelyet Bratianusk kezdek és Garoflid befejezett, nem egészen tökéletes. Ekkora önmegtagadást és önzetlenséget nem is várhatunk a parlament és a föld uraitól. E pillanatban a javaslat harmadik pontja a kényes pont, a többség megszavazta, a kisebbség leszavazta, az elnök azt mondja, mehetünk tovább. Nem így az ellenzék, amely a harmadik pont módosítását követeli és egyébként is ragaszkodik a kétharmad többséghez, amit ez a harmadik pont, ellentétben az elsővel és a másodikkal, nem kapott meg. A kormány tehát vagy módosít vagy megbukott. Az ellenzék itt egyöntetűen a nemzeti párt kolozsvári határozatához tartja magát. „A jelenlegi parlament alkotmányozó jelleggel bír s törvényeinek alkotásához legalább kétharmad többség szükségesleltetik.” Ami randjón is van, hiszen ez a parlament valóban új idők küszöbén alakítja át az államot s mint az agrárreformból is kitűnik, valószínűleg új strukturát, új alkotmányt ad neki.

Hogy mi van a harmadik pontban, valamelyest abból a vitából is kitűnik, amely körülötte többség és ellenzék között kerekedett. A többség azon van, hogy az örökösödési birtokok ne legyenek kisajátíthatók. Ezzel szemben az ellenzék azt követeli, hogy az örökösödési birtokokat is fel kell osztani. Megkíséreljük

nekövetni az ellenzékét a vádaskodások terére, megkíséreljük, nem magunkévá tenni azokat a vádakat, amelyek visszaélésekről, spekulációkról és egyéb ilyen kényesimetlen dolgokról beszélnek. Ez végre is a részlet részlete, az egészet vele zavarni nem szabad. A kormány dolga, hogy ha tekintélyét fent akarja tartani, fejeze hág minden panamának. Ellenben ami az örökösödési birtokot illeti, itt igenis csatlakozunk az előtünk szólóhoz, mi is azt mondjuk, hogy ezeket sem szabad más elbírálás alá venni, mint minden más nagybirtokot. Vagy demokrácia van, vagy nincs. Ha van, akkor nincsenek a nagybirtoknak osztályai, nincsenek

arisztokrata és demokrata földek, a demokrácia egyként gondolkozik mindentajta ósról, mert a ma égető problémáiban nem az ósök a fontosak, hanem az utódok. Ha az igazságtalanságot el akarja kerülni a kormány, azt akarja, hogy megbecsüljék földosztó törekvéseit, nem szabad megsüvegelnie az igaztalan multat, amely egy-egy bojárnak különböző szolgálatokért hatalmas birtokokat adományozott és nem szabad lenéznie a közelmúlt éveit, amelyek alatt egy-egy szorgalmas, tehetséges ember a maga megfizetett munkájával jutott hozzá a nagyobb birtokhoz. Ha igazán demokrácia, a magánszorgalmat ezerszerre többre kell becsülnie.

Ostromolják Averescu kormányát

Állandó viharok a kamarában — Visszacsinálták a kormány leszavazását — Az ellenzék bukottnak tartja a kormányt

— Az Új Kelet tudósítójától. —

A kamara az agrárreform részletes vitája során a harmadik pont tárgyalásánál leszavazta a kormányt. A kormány a következő ülésen a házszabályok rabulisztikus magyarázásával kiigazította ugyan a hibát, de ez nem változtat azon, hogy a politikában kormányválság vihara éreztetni előszelét. Kétségtelen, hogy

a kormány pozíciója erősen megrendült

és ha ezt a válságot is megussza, ez csak annak bizonyítéka, hogy nincs olyan párt, amelyre a kormányzás feladatát rá lehetne bízni.

Az ellenzék soraiban erősebb a széthúzás s egyenetlenség, mint valaha. A liberális párt, amelyre némely körök szívesen bízák a kormányalakítást, erre új választások nélkül nem vállalkozhatik, miután parlamenti képviselőt alig számbavehető. A román nemzeti párt ellen a bukaresti politikai körökben változatlanul fenáll az az aggodalom, hogy főképpen erdélyi elemekből áll ez egyoldalú, erdélyi érdekeket szolgál. A liberálistárnak és a nemzeti pártnak közös kormányzását eléggé posszibilisnek ítélik meg s ezért

minden cáfolat ellenére újra és újra kísért a két párt fuziójának híre.

Az „Adeverul” értesülése szerint a kamara folyosóján különböző politikai csoportokhoz tartozó képviselők élénken kommentálták ezt a hírt és olyan részleteket emlegettek, amelyek meglehetősen mellette szólnak. Egyesek tudni vélik, hogy Maniu legutóbbi audenciáján azt az impressziót szerezte, hogy nemsokára

olyan kormánynak kell következni, amelyben a nemzeti párt is szerephez jut,

de csak az ellenzék többi pártjától elkülönítve.

A liberális pártnak e forrás szerint az a misszió jutna, hogy szeptemberre új választásokat írjon ki és a kormány átvételét előkészítse. Maniu a bukaresti sajtó képviselői előtt ezuttal is megcáfolta a liberális párttal létesítendő együttműködést. A kormányválságról tehát egyelőre csak beszélnek, de megoldása ezidőszerint teljesen bizonytalan.

A kamara tegnapi viharos üléséről, amelyet az elnöknek négyszer is fel kellett függeszteni, alábbi tudósításunk számol be:

A kamara viharos ülése

Bukarest, június 22. A kamara tegnapi ülését 3 órakor nyitja meg Zamfirescu elnök. Előzőleg Averescu miniszterelnök a folyosón újból tárgyalat a többségi képviselőkkel és kérte őket, ne gördítsenek akadályokat az agrárreform elé. A képviselők ismételtén kije-

lentették, hogy saját belátásuk szerint fognak cselekedni. Az ülésen elsőnek Maniu képviselő szólal fel, tiltakozik az oravica választás miatt és azt mondja, hogy Nedelcut törvénytelenül választották meg képviselővé.

Ciroiu közbeszól: Ugy van!

Nagy vihar támad, az elnök Manutól megvonja a szót, majd a fegyelmi bizottság elé utasítja.

Michalache az ellenzék nevében nyilatkozatot akar felolvasni, de a többség nem engedi és gunyos megjegyzésekkel zavarja. Nagy lármá támad, s kénytelen az elnök az ülést öt percre felfüggeszteni.

Szünet után a többség követeli, hogy Michalachet, valamint Vajda-Voevodot, Popovicit és Dobrescut állítsák fegyelmi bizottság elé, mert az elnökre sértő megjegyzéseket tettek. Az ellenzék tiltakozik s percekig fűsikeltető zaj támad. A vihar lecsillapultával ismét Michalache beszél:

— Az oravica választás törvénytelen. Nagy visszaélések történtek, melyekről Popovici Taska miniszternek is tudomása volt. (Nagy mozgolódás.) Két dossziét és egy listát eltüntettek. Biztos tudomásom van róla, hogy mindezt Popovici Taska csinálta s kormány tudtával. Az ellenzék sohasem fogja elismerni Nedelcut s a törvényes képviselőnek Branista Valért tekintni. Ha Nedelcut beszélni mer a kamarában, meg fogjuk akadályozni.

Nagy vihar tör ki ismét. A többség kiabál: „Nem hagyjuk magunkat terrorizálni.” Zamfirescu elnök az ülést másodszor is felfüggeszti. Újabb megnyitás után ismét hozzákezdnek a 3. pont tárgyalásához, melyet a kamara a mult éjjeli ülésen leszavazott.

Visszacsinálták a leszavazást

Az elnök jelenti, hogy a tegnapi ülésen a Ház elvetette az agrárbizottság által a 3. szakaszhoz elfogadott módosítást. A házszabályok értelmében most az eredeti szakaszt teszi fel szavazásra. A kamara nagy többséggel elfogadja a 3. szakaszt. Az ellenzék hevesen tiltakozik és ellenpróbát kér. Az ellenpróbánál az ellenzék újból kisebbségben maradt.

Averescu tábornok rámutat arra, hogy tegnap házszabályellenesen jártak el. A házszabályok szerint előbb kell az eredeti szakaszra szavazni és csak azután a módosítások felett. Eilenben a kamara tegnap szavazott a 3. szakaszhoz benyújtott módosításról és ma az eredeti szakasz felett, ez teljesen házszabályellenes. Ez azután konfuziót idézett elő.

Tudoca: Ugy látszik, meg akarják semmitíteni a tegnapi szavazást!

Jorga a házszabályokból bizonyítja, hogy

helyes volt előbb a módosítás felett szavazni. Berlescu a miniszterelnök nézetét osztja.

Ezután a Ház folytatja az agrárreform vitáját. A kamara a 4. szakaszt módosítás nélkül elfogadja. (Nagy zaj az ellenzéken, Lupu izgatottan elhagyja az üléstermet.) Az ellenzék ellenpróbát kér, a karzaton lévő parasztok tapsolnak. A teremőrök kivézetik a leglármásabbakat közülük.

As ellenség a kormány bukásáról

Bob es kormánypárti nagy lármát csap és felszólítja a Házat, hogy a 4. pontot ne szavazza meg. Az elnök leint, mire az ellenzék egyhangulag azt kiabálja, hogy a kormány megbukott. Ismét nagy lármát keletkezik, a képviselők ökökkel fenyegetik egymást s Zamfirescu elnök negyedszer is felfüggeszti az ülést.

Szünet után az 5. pontot tárgyalják. Az ellenzék soraiból valaki felkiált: „Minék tárgyaljunk, mikor a kormány már ugys megbukott.” (A többség részéről heves tiltakozás.)

A 6. pont ellen Junian tiltakozik, de a többség részben a 6. pontot is megszavazza. Három paragrafust elfogadnak, kettőt pedig visszautasítanak.

A 7. pont tárgyalásán Angelescu kéri, hogy azoknak a földjeit, akik távol vannak, sajátítsák ki. Ebbe az ellenzék is beleegyezik. Ezután az idő előrehaladottságára való tekintettel Zamfirescu az ülést bezárja.

Igazolják Nedelcut

A kamara tegnapi éjjeli ülésén az oravicai választás ügyével foglalkoztak. Az igazoló bizottság tudvalevőleg a beadott panasz elutasítását és a mandátum igazolását javasolta. A bizottság előadójának beszéde közben élénk szóváltás támadt a kormánypárt és ellenzék között, amely parázs botrányra fajult. Az elnök Iosnitzcut (kormánypárti) és Buzdugant (ellenzék) rendretusítja. Vita indul meg, majd az elnök szavazásra teszi fel a kérdést. A kamara elfogadja az igazoló bizottság javaslatát, a panaszt elveli és Nedelcut az oravicai kerület megválasztott képviselőjének jelenti ki.

A CFR. militarizálása ellen

A szenátus ülésén az elnök felolvasta Tittoni olasz szenátuselnök táviratát, amelyet Badoglio beszámolója alkalmából intézett a román parlamenthez. A táviratot hosszas tapsal fogadták.

Ezután *Erustatin* admirális kéri a sürgősség kimondását a CFR. militarizálása ellen bejelentett indítványára. A katonaságnak nincs mit keresnie a vasutnál. Dicséri a főváros polgármesterét, aki erélyes rendszabályokkal megfékezte a spekulációt.

Bilascu sürgeti a kormány intervencióját a román hadifoglyok hazatérése érdekében, akik még ma is a bolsevisták kezei között vannak. Ezután folytatták a közigazgatási reform vitáját.

— **Angol képviselők a palesztinai helyzetről.** Londonból jelentik: A Mizrahi szervezet kezdeményezésére Herbert Bentwich elnöklése mellett nagy népgyűlést tartottak, amelyen az angol alsóház tagja, Mr. Ormsby Gore is felszólalt és a következőket mondotta: „Meg vagyok róla győződve, hogy a jaffai zavargások nemcsak antiszemita, hanem antibrit jellegűek is. Konstantinápolyból indult ki és egyiptomi angolollenes körök szították. Nem lehet tagadni, a palesztinai helyzet súlyos, de nem olyan, amely mást is követelne, mint zsidó fegyveres erő megszerzését, de még inkább egy becsületes akciót a zsidók és arabok között a béke létrejöttére. Lehetetlen nemzetit otthonról beszélni, ha angol bajoneteknek kell megakadályozni a vérengzést. Ha igazságosak akarunk lenni, akkor Palesztinát nem egy keleutópai zsidók számára való menedékhelyül kell felépítenünk, hanem a kultúra a civilizáció és a tudomány olyan országát kell elővárszólunk Palesztinából, amely méltó a zsidósághoz. Az én véleményem, hogy a zsidók hangozzanak mozgalmuk, vallásuk momentumait, mert az átlagangol csak így tudja méltányolni a palesztinai törekvéseket. Az angolok bibliját szerető nép és elvárják, hogy a zsidók Palesztinában régi vallásuk szellemében irányítsák egész kulturájukat.

Territorializmus

A zsidó nemzet története, a kétezereztendő százszázötven éve alatt számtalan zsidó államalapítási kísérletet tud felmutatni, kiváló, erős zsidó egyéniségek számtalanszor igyekeztek a maguk korának politikai eszközeit a zsidó államalapítási törekvések szolgálatába állítani és nemegyszer ideig-óráig sikert is értek el. A zsidó népek ez az új államalapítási törekvése, a soha, egy pillanatra el nem halványult, sőt vallásos lelkivágyakozássá tisztult Palesztina reminiscenciáiban, a Cion-ideálban gyökerezett. Érthető tehát, hogy az államalapítási kísérletek jórésben Palesztina felé orientálódtak. (David Reubeni, Sabbatai Cevi stb.)

Voltak azonban már a legrégebbi időben is olyan kísérletek, melyek a zsidó államalapításával Palesztina területén kívül is megpróbálkoztak. Az a megismerés, hogy a Palesztinára irányuló törekvések leküzdhetetlen akadályokba ütköznek, (a középkori kereszties hadjáratok idején, a törökök és Európa keresztény népei egymást tépték és marcangolták Palesztina birtokáért, de belé tudtak nyugodni minden eshetőségbe, csak egy gondolatlaltórtóztak mind a ketten egyformán: attól a gondolatlaltól, hogy Palesztina valaha is újra a zsidóké legyen) ez a megismerés már korai időben megérlelte azt a gondolatot, hogy az új zsidó államot a föld bármelyik erre alkalmas pontján is meg lehet, sőt meg kell alapítani. A legutolsó ilyen kísérlet 1825-ben történt, amikor Mardechai Manuel Nóach Amerika területén akart önálló zsidó államot szervezni.

Maguk a modern cionizmus első uttörői is abból a meggyőződésből indultak ki, hogy az államalapítás a fontos, — a hely kérdése, hogy Palesztina e vagy más földterület, ez már szekundér kérdés. Így Leó Pinsker is, a híressé vált „Autoemancipáció” című művében nyilatott erre az álláspontra jelyezkedik. És maga Theodor Herzl is, a modern cionizmus megalapítója és legzseniálisabb kitérője, a „Judenstaat” című horszakalkotó iratában kifejezetten megállapítja, hogy azt a területet kell elfogadni, melyet épen kapunk és amelyet a zsidó nép többsége vállalni fog. „Mindenesetre, — írja a továbbiakban Herzl, — egyedül Palesztina a mi felelhetetlen történelmi országunk és ez a név egymagában is hatalmas, lélekemelő toborzóhívásként tudna hatni népünkre.”

Theodor Herzl, a maga zsenialitásában helyesen fogta fel a zsidó nép psychéjét. És valóban is, a politikai cionizmus első hivatalos megnyilatkozása óta kizárólag Palesztina gondolata töltötte meg a zsidó nemzeti törekvéseket. De a Palesztinára irányuló politikai tárgyalások csak nagyon lassan haladtak előre, sőt leküzdhetetlennek látszó akadályokba ütköztek.

Herzl teljes jóhiszeműséggel és következetességgel vallotta azt az álláspontot a hatodik világkongresszuson, hogy addig, amíg Palesztinát meg nem szerezzük, minden arra alkalmas földterületet el kell fogadnunk a zsidó állam megalapítására — és Anglia ajánlatát a kongresszus elé terjesztette. Politikai ildomoság is vezette ebben a ténykedésében, mert hiszen lehetetlen volt Anglia nagylelkű ajánlatát mereven visszautasítani. De Herzl ez egyszer nem számított teljesen a zsidó nép psychéjével. A zsidó népből ősidők óta élő Cionideált a Herzl által megindított politikai cionizmus, a csucspontra növelte, szinte organikus részévé lett a néptudatnak és a hatodik cionista világkongresszus valóságos merényletnek érezte az Uganda-ajánlatot, a Palesztinával egybeforrt zsidó nemzeti gondolat ellen.

A forrongó kongresszus két egymással elkeseredetten szembeálló pártra szakadt. Az egyik, a „Cioné-Cion” pártja volt, azok, akik törhetetlenül ragaszkodtak Palesztinához és a baseli programhoz („a cionizmus célja, hogy a zsidó nép számára közzéjogilag biztosított otthon szerezen Palesztinában”), a másik rész, a „territorialisták” pártjának nevezte magát, azok, akik szükség esetén minden földterületet elfogadtak a zsidó államalapítás céljaira. (Territorium, magyarul: földterület.) A kongresszus

tulnyomó többsége Cioné-cionista volt. És emellett a lényegbevágó elvi ellentét mellett teljesen elenyésztek a „politikai” és a „praktikus” cionisták közötti felfogáskülönbségek eltörpültek, jelentéktelenné váltak a vezetőség örvendetes jelentései, az egyes cionista intézmények működéséről is, (a gyarmatosító bank már megalakult, a Zsidó Nemzeti Alap már pénzek fölött rendelkezett stb., stb.) kizárólag két, későbbig szembenálló gondolat foglalkoztatta a kongresszust. A territorialisták mámorosak voltak az elért nagy politikai eredménytől és egy pillanatot se akartak elveszteni a zsidó államalapítás megkezdéséből, de rettegve látták, hogy a kongresszus többsége Cioné-cionista. Viszont a Cioné-cionisták elkeseredetten féltették Palesztina gondolatát és egyetlen reményük az volt, hogy többségben vannak. Maga Nordau is Cioné-cionista volt. Ez volt az első eset — és az utolsó is, mikor a két nagyember Nordau és Herzl véleményei eltértek egymástól.

Herzl hiába tárta föl őszintén a helyzetet a kongresszus előtt. Hiába biztosította a kongresszust, hogy senki se gondol arra, hogy Uganda végkép kizorítsa Cion gondolatát. „Az ugandai territorium nem Cion és soha se lehet azzá” mondotta többszöri felszólalásában. Hiába volt minden, a kongresszus többsége a merev elutasítás mellett volt és még abba se akart beleegyezni, hogy a látszat és politikai ildomoság kedvéért egy vizsgáló expedíciót küldjön ki Ugandába, mielőtt Anglia ajánlatát elutasítja.

Nordau-nak kellett közbelépnie. Mindamellert, hogy ő maga Cioné-cionista volt, ez az európai hírdő nagy ember föltétlen figyelemérttel hajolt meg Herzl kívánsága előtt és védelmébe vette az Uganda-ajánlatot. Nem a végeél, a Cionideál földadásáról van szó, mondotta Nordau, Uganda legfőbb csak egy „éjjeli menedékhely” lesz az üldözött zsidó tízezrek részére, ahonnan lankadatlan erővel folytatjuk munkánkat a Palesztinai zsidó államért.

A kongresszus nagy viharok, szenvedélyes, elkeseredett viták és szemrehányások után végre beleegyezett, hogy expedíciót küldessék ki az ugandai viszonyok tanulmányozására. Herzl beszéde zárta be ezt a pártatlanul viharos kongresszust. És szívetmarkoló volt az fogadalm, melyet záróbeszédének végén tett a még mindig le nem csillapodott a kongresszus előtt. „Im eskachéh Jerusálajm tiskach jeminí.” Ezzel az esküvel zárta be Herzl a hatodik kongresszust és a delegátusok szeméből, territorialistákékból és Cioné-cionistákékból egyaránt kibuggyant a könny. De a viharok és a territorialisták és Cioné-cionisták közötti végleges tisztázódás még áthúzódott a hetedik kongresszusra is. *Dr. Binéd Mózes.*

— **A dési miting.** Tekintve, hogy ugy Kolozsváron, mint a vidéken az érdeklődők és a miting előkészítő bizottságához bejelentett képviselők száma napról-napra szaporodik, tájékoztatásul közöljük, hogy a kolozsvári vendégek vasárnap délelőtt feltizenegykor indulnak Désre. A vendégek kényelmes utazásáról gondoskodás történt, amennyiben külön kocsit fog rendelkezésre állani. A nagyváradi és a bánffy-hunyadi vendégek szintén ehhez a vonatához kapnak csatlakozást. Désen az ünnepélyes fogadtatás után a vendégeket fogatok várják. A társas-ebéd után testületileg vonulnak fel a vármegeyház dísztermébe. A miting délután 3 órakor kezdődik. A kék-fehér szallagos rendezők jelölik ki mindenkinek a helyét és ügyelnek a rendre. A vendégek még aznap este visszatérhetnek Kolozsvárra. Ujabbban a következők jelentették be részvételüket: Nagybánya, Zsibó, Beszterce, Retteg, Szamosújvár, Bethlen, Naszód helyi csoportok képviselői, Kolozsvárról a Poale Cedek, dr. Fischer József, a Zs. N. Sz. alelnöke, Boskovics József, Bergfeld Hermann, Kepcsés Samu, Weisz Bernát, Spéter Mózes, Wald Menyhért, Glasner Simon, Kasztner Izsák, Klein Jeremiás, Guttman Márton, Moskovits Mendel és Krausz Andor. A kolozsvári vendégek szíveskedjenek a váróteremben pontos időben gyülekezni.

Zsidó küldöttségek Groza miniszternél

A miniszter Segesváron és Brassóban — Helyi hatóságok másodszer is cenzurázzák az Uj Keletet — A miniszter ígéretei

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Groza miniszter erdélyi körútjának egyes állomásain fogadta a Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportjainak küldöttségeit is, amelyek a többi nemzeti kisebbség mellett a zsidóság sérelmeit hozták a miniszter tudomására. Segesváron a miniszter a zsidó hitközség és a Zs. N. Sz. helyi csoport közös küldöttségét fogadta s nevükben dr. Fried József feltárta a zsidóság sérelmeit. A miniszter a legnagyobb figyelemmel hallgatta végig a beszédet és sürgős orvoslást ígért. Midőn a szónok felhívta a miniszter figyelmét arra az anomáliára, hogy a politikai hatóság — bizonyára tulbuzsóságból — a már egyszer cenzurázott *Uj Keletet* újabb cenzurának veti alá és ezáltal az újság kézbesítése nagy késedelmet szenved, ami egyáltalában nem váthat javára a köz érdekének, a miniszter a következőket válaszolta:

— A legnagyobb meglepetéssel hallom ezt. Eminens érdek, hogy a sajtótermékek pontosan és akadálytalanul jussanak el a közönséghez. Személyesen fogok tehát intézkedni, hogy az ilyen tulkapások megszűnjenek, mert azt akarom, hogy a jog és törvényesség uralkodjék minden vonalon.

A miniszter a kijelentése nagy megnyugvást keltett a küldöttség minden egyes tagjában és tartózkodás nélkül ki is nyilvánították,

hogy a miniszter működése elé a legnagyobb bizalommal tekintenek.

A miniszter brassói időzése alatt az ottani két zsidó hitközség közös küldöttségét fogadta. A zsidóság szónoka dr. Kecskeméti Zsigmond volt, aki tudvőzte a minisztert és sikert kívánt működéséhez.

Groza miniszter válaszában a Kolozsváron mondottakra utalt.

— Ismerem és becsülöm — ugymond — a zsidóság évezredek kulturáját, tudom, hogy a zsidóság rendtartó, fegyelmezett államalkotó tényező. Uj érának kell következnie, amelyben a huszadik század demokratikus eszméinek megfelelően a legmesszebbmenő türelmességgel kell érvényesülni.

Az ezután lefolyt feszélyen beszélgetés során a küldöttség a két hitközség által fenntartott iskola állami segélyezését, továbbá a hitközségeknek ugyanolyan állami támogatását kérte, amilyenben a többi egyház fog részesülni. Végül azt a kívánságát is hangoztatta a küldöttség, hogy senkit se csorbítsanak szerzett jogaiban és egyetlen zsidóra se háramolhassék joghátrány vagy sérelem azért, mert zsidó. A miniszter utalt az általa mondottakra és természetesen találta az éhangzolt kívánságokat. Az iskola tekintetében megígérte, hogy Goga Octáviánál intervenálni fog.

A küldöttség tagjai a legjobb benyomásokkal távoztak a minisztertől.

Revizió alá veszik a sevresi békét

Elmarad a görög offenzíva — Ötvenezer orosz katonát támogatja Angorát

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, június 22. Briand és Curzon tárgyalásának újabb részlete került nyilvánosságra. Curzon, mint ismeretes, azért járt Párisban, hogy a keleti kérdésben Anglia álláspontját elfogadtassa a francia kormánnyal. Anglia érdekeit Kieáziában komoly veszély fenyegeti, ezért érdeke, hogy a béke helyreálljon és ha a béke a törökökkel helyre nem állítható, esetleges katonai akciója mögött ott tudja szövetségeseit is. Briand a tárgyalásokon hivatkozott arra, hogy

Anglia Londonban nem volt híve a sevresi béke reviziójának,

csak jelentéktelen engedményeket skart tenni a törököknek, akik most már ezekkel az engedményekkel nem érik be. Ezt az elhárító kijelentést lord Curzon azzal védte ki, hogy kijelentette, Anglia bármikor kész Törökország számára engedményeket tenni, sőt jelentékeny engedményekre is hajlandó, ha azok jogosak. Ezzel bevallotta, hogy az angol kormány feladja eddigi politikáját,

hajlandó a sevresi béke megszüntetésére módosítására,

mindenáron és minden körülmények között helyre akarja állítani a békét Keleten, ahol a háborúért őt is terheli a felelősség, mert az angol támogatás adott biztatást és erőt Görögországnak arra, hogy a háborút megindítsa Törökország ellen.

Párisban a tanácskozások egyelőre szünetelnek. Lord Curzon Londonban van, ahol az angol kormány többi tagjával tárgyal. Nem tartják kizártnak, hogy a közeljövőben Lloyd George, aki betegségeből felépült, Párisba utazik és

ismét maga veszi kezébe a külpolitikát vezetését.

Párisban izgatottan várják az angorai kormány választát. Nemkevése izgatott London, mert ettől a választól függ, hogy hogyan alakul a közeljövőben a keleti helyzetet. Az angorai kormány azonban egyelőre nem nyilatkozott, elhatározásában döntő szava van most már szövetségeseinek, Oroszországnak is. Angliának tehát ha Keleten békét akar, nemcsak a török igényeket kell kielégítenie, hanem

gondolnia kell Oroszországra is, elalyl felvette ugyan a kereskedelmi össze-

kötetést, de sokkal többet nem tett érdekében. Hinni lehet, hogy az orosz diplomácia Anglia szorongatott helyzetét ki fogja használni saját érdekében. Nem véletlen az sem, hogy Anglia miniszterelnöke éppen most jelentette ki: teljes függetlenséget akar adni Indiának. Ennek nyilvánvaló célja, hogy figyelmeztesse az indiai népet, ne tegyen elhamarkodott lépést, mert Anglia új politikai életet akar teremteni keleti birodalmában.

A kemalisták szövetsége Oroszországgal már a gyakorlati téren is megnyilatkozik. A görög hadvezetőség jelenti, hogy

a szimrinal fronton megjelentek az első bolsevista csapatok.

A török-orosz szövetség tehát nem papirosszerződés többé, sokkal több annál, mert hiszen az orosz csapatok már együtt küzdenek a szövetséges török csapatokkal. Ennek a ténynek különösen Anglia keleti politikája szempontjából messziremenő jelentősége van és ez magyarázza meg azt is, hogy Anglia békét akar teremteni, mert el akarja kerülni az újabb háborús lehetőségeket és ez magyarázza meg a francia tartózkodást is, amelyet nem nyugtalanít a kelet felé irányuló bolsevizmus. A görög hadvezetőség jelentése szerint egyébként Szimrnatól délkeletre a görög csapatok előrenyomultak. Athéni híradás szerint a görög hadvezetőség elhatározta, hogy

a tervezett általános offenzívát egyelőre egy hónapra elhalasztja.

Bár offenzívát bejelenteni nem szoktak, még kevésbé azok elhalasztását, ebből a célzatos bejelentésből az tűnik ki, hogy a görögök be akarják várni a szövetségesek által megindított békeakció lefolytatását. Mert most már Görögország is szívesen látná, ha megindulnának a békétárgyalások. A görög külügyminiszter ma hosszabb megbeszélést folytatott az athéni angol, francia és olasz nagykövettekkel és megállapodtak azokról a feltételekről, amelyek alapján a kisázsiai területeket kiüritsék a görögök.

Párisban arról is tudnak, hogy ötvenezer főből álló orosz haderő van utban Angora felé. Ez a jelentékeny hadsereg állítólag Budienyev lovas hadserege, amely a közeli napokban már el is éri Angora határát. Ennek az orosz haderőnek, amely a kemalisták támogatására megy, Bruszilov tábornok a fővezére.

Az esőzéstől megáradt a Szamos és a Körös

Mindenfelől károkat jelentenek

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A három nap óta szakadó eső, amint az várható volt, mindenütt kezdi éreztetni hatását. A vidékről hírek érkeznek azokról a károkról, amelyeket a szakadatlan eső és az esőzés következtében kiáradt folyók okoztak a természetben. Vannak vidékek, ahol emberemlékezet óta nem tudnak ilyen esőzésekről, amellyel abnormisan hideg idő is párosul.

Közelebbi híreink egyelőre csak a Körös és Szamos áradásáról vannak. A Körös mentén főleg Jádvolgy, Barátka, Rév, Kalucs, Mezőtelegd és Várad-Velence szenvednek sokat. Révnél a vízszabályozó társulat vízjelző oszlopán 2 méter 75 centiméterig emelkedett a Körös vízállása. Jádvolgynál a Kohn Jakab és József faipartelepéről mintegy 50 vagon búkkfát ragadt el az ár.

Várad-Velencén térdig ér a víz, a külvárosban a lakosság elhagyta a házakat és a város felső részébe költözött át. A házakba behatólag viz kiszorította a butorokat az utcákra. Több ház beomlott. Mezőtelegd környékén egy malmot vitt el a megáradt Körös. A körösmenti szántóföldeket a víz elöntötte és százezrekre menő károkat okozott. A lakosság tanácstalanul áll az egyre növekvő veszedelemmel szemben, az eső pedig szünet nélkül tovább szakad.

Kolozsváron a Szamos áradása fenyegeti a város egyes részeit. Több helyen már ki is öntött. Így a Tamás András-utca 28. számú ház kapuját elsodorta és a Rákóczi uton a víz már a házakig ér. Tegnap a monosfői legelőn a nagy szélvihar elragadta Papucsuk Péter 11 éves kanászgyereket és olyan szerencsétlenül vágta oda egy fához, hogy szörnyethalt. A rendőri bizottság kiszállott és helyszíni szemlét tartott. A tűzoltóság jelentése szerint Kolozsváron a Szamos állása 2 méter 50 centiméter. A magyar színház mellett levő áramgyűjtő épület pincéjét a víz teljesen elöntötte. A Rákóczi sétányon az egyik magánház kerítését a víz alámosta és elsodorta.

Pénteken délután különben az esőzés alábbhagyott és a vízjelző állomás az ár apadását várja.

A szövetségesek jegyzéke Németországhoz

Páris, június 22. (Damian.) A francia lapok jelentése szerint a német csapatok még nem írták ki Felsősziléziát. A francia lapok szerint a német csapatok Annaberg környékén vannak. A berlini francia nagykövét ezért megjelent Wirth német kancellárnál és átadta neki a szövetségesek legújabb jegyzékét. Az erélyeshangu jegyzékben felszólítják a német kormányt, hogy vonja vissza Felsősziléziából csapatait, rendelje vissza Höfert, mert a legszigorúbb rendszabályokat lesznek kénytelenek Németország ellen alkalmazni.

Reinold szenátor a trianoni béke előadója

Páris június 22. (Damian.) Annak a szenátusi bizottságnak, amelyet a trianoni békeszerződés jóváhagyására vonatkozó törvényjavaslat megvizsgálásával bízták meg Reinold szenátor lesz az előadója.

Az angol király Írországon

London, június 23. (RTI.) Az angol királyi pár ma Belfastba utazott. Belfast utcái fel vannak díszítve. Az angol sajtó reméli, hogy az utazást és az ünnepséget a sinnefinisták nem fogják megzavarni. A királyt le akarták beszélni arról az utról, de György király ragaszkodott hozzá, mert azt hiszi, hogy utja kibékítőleg fog hatni az ír lakosságra.

Puccs készül Fiumében

Bécs, június 22. (Damian.) Fiumében újabb államesiny készül. A római kormány elrendelte, hogy a legionáriusokat rendőri felügyelet alá helyezze.

Anglia engedett a felszülézi kérdésben

Amerikát nem érdeklik Európa ügyei — India autonómiát kap —
Az ir forradalom

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, jun. 22 A brit államférfiak konferenciáján Lloyd George angol miniszterelnök kijelentette, hogy a felszülézi konfliktus teljesen elsimult. Anglia és Franciaország között nincs több véleményeltérés, az angol kormány a francia kormánnyal együttesen járt el, az intézkedéseket, amelyeket a szövetségek elrendeltek Felsőszüléziában, mindenütt pontosan végrehajtották. A lengyelek kiűritették az általuk megszállott területeket,

a németek is kivonulnak Felsőszüléziából,

a kiűritett területeket pedig szövetséges csapatok szállják meg. Ha a megszállás megtörtént, az antant felügyelete alatt új népszavazást fognak tartani. Az új népszavazás azután véglegesen dönteni fog Felsőszülézia hovatartozása felett. Lloyd George ezzel a kijelentésével nyilvánosan is bevallotta, hogy a felszülézi kérdésben

Anglia elfvetette magát a francia álláspontnak.

Ugyancsak ezen a konferencián Lloyd George felvetette az amerikai kérdést is. Hangoztatta, hogy Anglia együtt akar működni Amerikával, mert csak így lehet biztosítani a világ békéjét. Amerika visszavonult, nem vesz részt az európai kérdések megoldásában, nem ad tanácsot, nem veti latba hatalmi erejét, nyilván azért, mert

elégzetlen azzal, ami ma Európában történik.

Amerikára azonban szüksége van Európának, szüksége van erkölcsi és gazdasági támogatására. Beszélte még az angol miniszterelnök Indiáról is, amelynek az angol kormány teljes politikai autonómiát fog adni. Végül a japán-angol szövetség kérdését ismertette. A japán szövetség ügye most az alsóház előtt van, amelyé a döntés.

Az Egyesült-Államokat legutóbb felszólították a szövetségek, hogy küldjön megbízottat a főtanács ülésére. Amerika a meghívást udvariasan visszautasította. Most

a népszövetség kapott hasonló visszautasítást

Amerikától. A népszövetség ugyanis felszólította az Unió külügyi hivatalát, hogy nevezze meg delegáltjait, akiket a nemzetközi bíróságba jelöl. A külügyi hivatal ezt válaszolta, hogy a nemzetközi bíróság ügye az Egyesült-Államokat nem érdekli. Ez a két visszautasítás Harding következetességére vall, aki tudni sem akar arról a népszövetségről, amelybe Európa államai tömörültek és amely még mindig ki-rekeszt szövetségeiből több európai államot.

Míg Felsőszülézia kérdésében a szövetséges hatalmak már döntöttek, mielőtt a főtanács összeült volna, Németországban ez a kérdés még mindig a felszínen van. A német kormány tudni sem akar arról a megoldásról, amelyet Franciaország és Anglia már elhatározott. Amikor híre érkezett Berlinbe, hogy Felsőszüléziában újabb népszavazást rendelnek el, amely

új lehetőségeket ad a lengyel aspirációknak,

nagy izgalom támadt a politikai vezető körökben. A birodalmi gyűlés tegnapi ülésén már heves viták is voltak, különösen a szociálisták támadták a kormányt, amelynek álláspontját szigorú bírálat alá vették. Az ülés után a berlini francia követ felkereste dr. Rosen német külügyminisztert, akivel hosszasan tárgyalt a felszülézi kérdésről, részletesen kifejtette a szövetségesek álláspontját és ismertette az antant új elhatározásait. E látogatás után minisztertanácsot tartottak, amelyen dr. Rosen beszámolt a francia nagykövettel folytatott tanácskozásáról. A minisztertanács leszögezte, hogy nem változtat eredeti álláspontján és

ragaszkodik ahhoz, hogy Felsőszülézia osztatlanul Németországé.

Angliának súlyos belső ügye: az ir for-

radalom, egyre hatalmasabb méreteket ölt. A gyújtogatások és merényletek még mindig nem értek véget. Tiperari ir közösségben katonaság összeütközött a sinnefeni felkelőkkel. A közszeg mellett a sinnefeni három angol tisztet megölték és hullájukat a vízbe dobták.

Laumberg tábornokot éjjel a lakásán a forradalmárok szintén megölték.

Bernard falut felgyújtották. Érdekes megemlíteni: a szovjet kormány elismerte az ir köztársaságot. Az ir köztársaság megbizottja, egy ir mérnök már Moszkvába érkezett, ahol átvette az ir érdekek védelmezését.

Egy vasut küzdelmei

A Szamosvölgyi vasut hatvan százalékos díjemelésé — Kocsihány — Az autonómia kérdése

— Az Uj Kelet munkatársától —

Dés, június 23. A Szamosvölgyi vasut a napokban szokatlan hirdetőt tett közzé, amelyben értesíti a közönséget, felsőbb hatósága engedélyezte, hogy a díjakat június 15 től kezdve hatvan százalékkal emelje. Az életbe léptetés idejéről a közönséget értesítik. Munkatársunk érdeklődött, miért szükséges a közönséget előre rémiteni az emeléssel és hogy mikor lép életbe az új tarifa, amiről a következő felvilágosítást kapta:

A vasut az új imperium alatt sok olyan közszolgálatban lévőket részesít díjkezdvezményben, akik azelőtt abba nem részesültek. Ezért, továbbá az anyag drágasága és a tisztviselők fizetésének rendezése miatt az ideai költségvetés egysúlyát csak úgy bírja fenntartani, ha a díjakat emeli. A CFR. még januárban emelte a díjakat 125 százalékkal, a Szamosvölgyi vasut azonban a kereskedelmi minisztérium kötelekében lévő magánvasutak igazgatóságától csak most kapta meg az engedélyt a hatvan százalékos emelésre azzal, hogy **erről a költségvetést értesítse és hogy a felemelt tarifa életbe lépésétől kezdve a minisztertanács fogja megállapítani. A díjemelést a minisztertanács vissza is vonhatja. Mészáros Kornél vezérigazgató jelenleg Bukarestben van és lehet, hogy ezt a kérdést véglegesen el fogja intézhetni.**

Tekintettel arra, hogy a Szamosvölgyből tavaly kocsihány miatt sok gyümölcs nem volt elszállítható és ezért a termelőknek elrohadat, kérdést intéztünk informátorunkhoz, hogy miért küldöködik a Sz. V. V. kocsiban és hogy kikézés van-e arra, hogy az ősszel ne ismétlődjék a tavalyi eset.

— A Sz. V. V.-nak sok kocsija van külföldön, — volt a válasz — amelyeket az illető államok a bécsi 1919. évi nemzetközi megállapodás szerint, mint darabárut kötelesek hazaküldeni. A Sz. V. V. prémiumot is tűzött ki azoknak a vasutasok, akik a kocsik hazaszállítását elősegítik. A kocsik repatriálása azonban nehezen indult meg, a visszaérkezőket is az első határszéli nagyobb állomásoknál a CFR. vette használatba és a kocsik a Sz. V. V. pályára mai napig se jutottak el. Ezért kénytelen volt a Sz. V. V. a prémiumokat megszüntetni. Ezenfelül a katonaság is sok Sz. V. V. kocsit tart vissza. Mindezekről tárgyalások folynak az illetékes tényezők között és ha a Sz. V. V. részére kedvezően intéződnék el a függő ügyek, akkor őszre enyhülni fog a Sz. V. V. kocsihánya.

Hogy dr. Mihály Tivadart, mint azt egy kolozsvári lap írta, a Sz. V. V. kormánybizosává nevezték volna ki, arról hivatalos értesítés nem érkezett. De teljesen érthetetlen volna kormánybiztos kinevezése, mert a vasut csak nemrég kapta vissza autonómiáját.

Minden egyes megye legalább egy delegátust küldjön a kongresszusra! Minden zsidó fizesse be a sékelet!

PISZUS

✧ *Nincs kedvünk zöldségeket összeírni, de kedvünk volna összeírni a zöldségeket, amiket a paraszt hoz a piacokra. Egy kötés sárgarépa, egy marék zöldborsó, egy főzetnyi petrezselyem, egy csipet saláta, egy hámozásnyi karalábé, egy félbogyó krumpli több pénzbe kerül, mint mondjuk Mihály-vajda idejében egy pár ökör. Mi több, tulás nélkül mondhatjuk, hogy a marha mainapság is jóval olcsóbb a zöldségnél. Egy kiló marhahús hét lei, egy kiló zöldség legalább a duplája. Ha nem a háromszorosa. Egy négytagu család leveséhez a zöldség tíz lei. Keresd az asszonyt! Az asszony, aki a zöldségfélének a logikában is nagy híve, logikusnak tartja, hogy úgy főzzön, ahogy a dédasszonyok főztek. Mihály-vajda idejében, ragaszkodik a zöldséghez, amelynek benne kell lennie a levesben. Csak természetes, hogy a paraszt is ragaszkodik a tizenégy lehez vagy még többhöz. Ha az asszony egyszer zöldség nélkül gondolkodna, a paraszt is lejjebb adná. Mert a paraszt zöldség nélkül gondolkodik. Az, noha sohasem tanult matematikát, tudja hogy a ha a marha megeszi a zöldséget, akkor egy kiló marha plusz zöldség legfeljebb hét leiert adható el. Még mindig jól jár, ha csak annyit kap érte, mint egy kiló marháért. Érthetetlen, hogy mi erre az egyszerű műveletre nem jöttünk rá és nem tudjuk megértetni a paraszttal, hogy nem akarjuk drágábban enni a fűféléket a közönséges marhánál.*

(*) *Bialik és Tschernichowsky. Két héber irodalmi nagyság akar most Oroszországból, ahol téltelenségre vannak kárhóztatva, Berlinbe jönni. Berlin ugyanis a háború befejezése óta centruma lett a héber irodalomnak. Már megjelent a világhírű Stybel-féle héber kiadóvállalat igazgatója P. Lachova is Berlinben; különös véletlen, hogy körülbelül egy évszázaddal ezelőtt is innen indult utjára a héber nyelv regenerátója, akkor még a fővilágosodottság (haszkala) jegyében, amely nem nélkülözötte persze az asszimiláció ismerveit. A mai héberség a nacionalizmus jegyében indul Berlinből. Bizonyos, hogy innen már nem orosz és lengyel talajba plántálódik, hanem legmeltöbb helyére — Zsidóországra.*

☉ *Csodahajó szeli most a tenger hullámain. Egy csodás város: acélból, nemes fából, nagyszerű termekkel, süppedő szőnyeggel, halk, halovány szalonnákkal, kis lakosztályokkal, kanyargós folyócskával, képekkel, színházzal, koncerttel. Ki ne emlékezne Verne Gyula fantáziájára, az uszó városra, amely külön életet él a nagy tengeren, elszabadul mindenről, ami földi, ami lekövettség és egy végtelen uton járja az exotikus világot. Ilyen város ez a „Páris”, ez a „Páris” nevű hajó, amelyet művészi alkotója a nagy Párisról, a gazdag, a színes és a ragyogó nagy Párisról alkotott. Ráépítette óriási gépezetekre, acéllemezekre és kilökte a tengerre, hogy menjon ez a kis „Páris” tengeri útján és vigye magával azokat a boldogokat, akiket nem két hely és idő, mehetnek és utazhatnak a végtelenségben. Minden van ott, amit a modern, kulturált ember megkíván: kényelem, izlés, művészet, könyv, újság, telefon, táviró és mindez egy mozgó szigeten, amely új és új földet ér, új kepeket tár fel és új izgalmat ad. Milyen bizarr, szinte fantasztikus ez a lehetőség! És éppen ebben a komor és csüggeteg világban, amikor ezzel az álmvilággal szemben ott áll a valóságos világ: a maga sötét sebeivel, kinlódo vergődéseivel és nélkülözéseivel. A tengeren egy sziget, a modern Robinson-világ uszik és csodálkozva és fájó mosolygással merednek rá a megkövült kontinensek vajdudó világai.*

— **Az amerikai követ Bukarestben.** Bukarestből táviratozzák: Peter Jay, amerikai követ ma délután érkezik Bukarestbe. Megérkezése után azonnal kihallgatáson jelenik meg Take Jonescu külügyminiszterrel és bemutatja akkreditáló levelét.

Tisztigárdák őrzik a vasuti szállítmányokat

Ötvenmillió fizetésjavításra — A negyedosztály a vegyesvonatokon — Az Új Kelet tudósítójától.

Hosszu Juon kolozsvári vasuti üzletvezető ma Buzarestba utazik. Elutazása előtt fogadta munkatársunkat és az aktuális vasuti ügyekről a következőket mondta:

Jelenleg a vasuti raktárak őrzésére tisztigárdát szervezünk. Már eddig is számos volt osztrák magyar hadseregbeli tiszt nyújtotta be hozzám felvevél iránt való kérvényét. A gárdákat minden üzletvezetőség külön szervezi és romélfel, hogy ezzel a szállításoknál ma még előforduló anomáliák teljesen meg fognak szűnni.

Munkatársunk ezután a fizetésemelések-ről elterjedt hírekről érdeklődött.

Titulescu pénzügyminiszter háromszázmillió leit fordíthat az állami tisztviselők fizetésének emelésére. Ebből az összegből valószínűleg ötvenmillió jut a vasutara. Az elosztás most történik és befejezését azonnal követni fogja a kintalás.

Igaz-e, hogy a személyvonatokhoz negyedik osztályu kocsi is csatolnak?

Az összes vegyes vonatokkal futnak már negyedosztályu személykocsik, amelyeknek a viteldija a harmadosztályu díj fele. Egyéb személyvonatokhoz való negyedosztályu kocsi kapcsolásáról egyelőre nincsen szó.

Hosszu üzletvezető végül informálta munkatársunkat a szabadjegyek ügyében beállított változásokról. Eszerint a csatolt területeken is, a regában fenálló szabályok lesznek ezután érvényesek, amelyek tudvalevőleg sok megszigorítást tartalmaznak.

A Tarbut Országos Zsidó Iskola Egyesület főtitkársága az 1921. majus hó 26 án megtartott ankétjének határozatából kifolyólag felkéri az összes iskolafentartó hitközségeket, hogy az alább részletezett programmal megtartandó szüneti nyári tanfolyamra tanulókat delegálni sziveskedjenek. Bejelentési határidő 1921. július 1. A tanfolyam szervezésének és az előadók költségeinek fedezéséről a T. O. Zs. I. E. gondoskodik, de a hallgatók elszállásolásáról és élelmezéséről nincs módjában gondoskodni. A tanfolyam sikeressége érdekében kívánatos tehát, hogy az iskolafentartó hitközség a kiküldötteket fejenként tegyék havi 1500 lei segélyben részesítse. A tanfolyamot 1921. augusztus 30 án zárjuk és az elért eredményről bizonyítványt adunk. Tekintettel arra, hogy a nyelvredelet az iskola fentartókat komoly választat elé állította, az ügy érdemének és fontosságának megfelelően tanfolyamunkat az egyetemes zsidó érdekek szolgálatába öhajjtuk állítani és teljes tudatában felelősségünknek hívjuk fel a hitközségek jóakaratu támogatását. A részletes program: Héber gyakorlati nyelvtanfolyam kezdők számára. Héber gyakorlati nyelvtanfolyam haladók számára. Héber nyelvtan. Héber nyelvtan tanításának didaktikája. Héber irodalomtörténet. Héber bibliográfia. Román nyelvtanfolyam kezdők és haladók számára. A román nyelv tanításának didaktikája. Románia történelme, földrajza és alkotmánytana. Előadások a zsidómozgalmak történetéről. Palesztina földrajza és gazdasági jövője. Fejezetek a modern pedagógiai irányok ismertetéséből.

A „Jehudit“ tisztújító közgyűlése. A Jehudit kolozsvári zsidó nők kulturális egyesülete június 26-án, vasárnap délután 5 órakor a prefektura nagyeremében rendkívüli közgyűlést tart. Az eddigi tisztikar lemondása következtében a rendkívüli közgyűlés tárgysorozatának egyetlen pontja: a lemondott tisztikar helyébe új tisztikar választása. A vezetőség felkéri az egyesület minden tagját, hogy a közgyűlésen föltétlenül jelenjék meg. A gyűlésen Hetényi Elemér a magyar színház főrendezője is jelen lesz, hogy a tervezett táncpantomim filmesítést megbeszéljék. A vezetőség felkéri a művészt szereplőit, hogy szintén teljes számban jelenjenek meg.

HIREK

Az ÚJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség:	977
Kiadóhivatal:	844
Zs. N. Sz.:	558

Egységes zsidó újságírás

Az Atyák tanításai között találjuk a bölcsesek számára előírt jótanácsokat.

„Bölcsök — ugymond az Irás — vigyázatok szavaitokra, minden betűt, minden hangzót mérlegeljétek.“

A „bölcsek“ jelző ezuttal mindenkire vonatkozik, akikt jó szerencse, vagy összeköttetés, vagy előkelő származás emelt olyan polcra, hogy onnan többeket, talán tömegeket befolyásolni és irányítani kell és lehet. Az ilyen bölcses két-szer is rájárik meg a szót, mielőtt ajkukon kieresztik, mert „Élet és Halál rejtenek a szavakban“ — ahogy azt Salamon király megállapította már évezredekkel azelőtt. Külön kioktatásra nem szorul azonban az, aki a maga erejéből, a tehetsége jussán jutott olyan helyre, ahonnan meghallgatják. Nem szorul jótanácsra e tekintetben, mert e tanácsot megadta magának már akkor, amikor utnak indult. Nem tudott volna érvényesülni a köznyelven, ha már arrafelé való útján meg nem szivelték az Atyák tanítását.

Iróra és újságíróra áll ez leginkább. Tehetség, belső hivatottság nélkül kevés embernek van módjában nyomtatott betűi útján befolyásolni és irányítani tömegeket, a tehetségnek pedig megvannak a maga feyelmi törvényei, amelyeket jóízű, vagy tisztesség vagy közérdek irányít. Ha ezeket a nézőpontokat a toll embe-re szem elől téveszté, nemcsak maga zuhan, hanem magával rántja azokat is, akik maguk helyett az írók hagyják gondolkodni. A lelkiismeretlenek ellenőrzésére és kigyomlálására ügyeljenek az írók és újságírók testületei, de ezek csak szűk körben teljesíthetik földadatukat, holott a publicisztikának és irodalomnak messzire elágazó és országhatárokat is túllépő hatalma van.

Ez különösképen áll a zsidó írássra és újságírássra. A nyilvánosságban ezek a munkásai különböző országokban a legváltozatosabb körülmények között egy cél felé törekcsenek: Ciont és mindazt a szellemi megújulást, ami ezzel összefügg a zsidó köztudatba plántálni, ápolni a cioni gondolatot, cselekvéssé érlelni. Zsidó öntudatot ébresztetni, az asszimiláció fondákáiból kiemelni a zsidó gondolkodást, nevelni, új-nevelni Izraelt.

A cél kitűzése azonban csak egységes lehet és ezért a varsói zsidó újságírók és írók elhatározták, hogy a zsidó problémával foglalkozó összes irodalmi és publicisztikai erőklet e ponton egységesíteni fogják. Konferenciát hívnak össze, amelynek tárgya a zsidó újságírás és irodalom irányítása lesz. Az irányítás más vonalon nem haladhat, mint a nemzetin, ez egészen természetes. De fontos, hogy amint a cionizmus ügye a világsszervezet révén megtartja és fejleszti a zsidóság egységét, úgy a cionizmusban a sajtó és irodalom se okozzon szakadást vagy széjjelvonást. Bármennyire is elgázdók legyenek a zsidóságban a cionizmus megvalósulására irányuló vélemények, a sajtó és irodalom soha le nem ereszkedhetik helyi érdekek szócsovéül. Ezt akarják a varsói zsidó újságírók.

Az Atyák tanításait akarják. „Bölcsök, vigyázatok szavaitokra, minden betűt, minden hangzót jól mérlegeljétek.“

Ha a toll munkásai azt már előbb meg is szivelték, most fokozottan fognak ügyelni az egységre. Csak hálásak lehetünk a varsói újságíróknak, akik olyan akciót kezdenek, amely üdvös lesz a zsidó kulturára és ezen át a zsidó népre.

A Zs. N. Sz. sékelügyosztálya felkéri az összes helyi alkalmatokat, csoportokat és egyesületeket, hogy a beszédett sékelekkel haladóktalanul számoljanak el a központnak.

Az Agudas Jisrael Amerikában. Newyorkból jelentik: Az Agudas Jisrael egy küldöttsége érkezett ide, amely dr. Hildesheimer berlini, Lomel Spitzer kirchendorfi és Jacoá Herscher berlini egyesületi rabbik vezetnek. Az Aguda képviselőit több újságíró meglátogatta és arra kérték, nyilatkozzanak az Aguda céljairól. Dr. Birnbaum, a delegáció látható feje kijelentette, hogy az Aguda a cionista szervezettel szemben nem viselkedik támadólag és a Mizrachit sem tekinti ellenlábasának. Az Agudas Jisrael a Palesztina-munka számára saját külön programot dolgozott ki és tisztára azért nem csatlakozik a cionista szervezethez, mert ennek nacionalizmusa nincs vallási alapokra fektetve. Arról, hogy mit akar az Aguda Amerikában, dr. Birnbaum nagyon tartózkodóan nyilatkozott és csak annyit volt hajlandó elárulni, hogy az Agudát az amerikai zsidóság között propagálni és megszervezni öhajjták.

A köztisztviselők kongresszusa. Krajovából jelentik: A köztisztviselők kongresszusa nagy vita után határozati javaslatot fogadott el, amely kéri a törvényhozást, hogy biztosítsa a tisztviselők függetlenségéhez okvetlenül szükséges létminimumot, a legalsóbb tisztviselői fokozatoktól kezdve, továbbá szabályozza a tisztviselők egyesülési jogának gyakorlását. A kongresszus hódoló táviratot intézett a királyhoz és a kormányhoz. (RTI.)

A román újságírónapok. Az erdélyi román újságírók szindikátusa június 25-én, szombaton és június 26 án, vasárnap nagy sajtóünnepségeket rendez a városligstben. A Sporttelepen az összes kolozsvári sportgyuletek részvételével athletikai és fooballversenyek lesznek. Este csónakverseny és a Kioszban hál lesz. Ugyanakkor a tavon nápolyi szerenád velencei gondolákkal és tengeri csatákkal. Az Opera zanakara fog a park több helyén játszani. Vasárnap délelőtt 10 órakor futóverseny lesz gyermekek között. Délután félháromkor döntőmárkőzés a Sporttelepen a sajtókupáért, 6 órakor virág és kocsiörző. Az ünnepségek reggelig tartanak. Valószínű, hogy a két napon egész Kolozsvár 5 lei beléptidj ollenében a sétatéren találkozik.

A „Ceire Cion“ párt f. hó 25 én szombaton délután pontosan 5 órakor a neolog iskola helyiségében (strada Reg. Ferd. 52. sz.) előadást tart a következő tárgysorozattal: 1. A „Ceire Cion“ világmozgalom: (jiddis nyelven.) Előadó: Fuss Joel. 2. A Zsidó Nemzeti Alap: (magyar nyelven.) Előadó: dr. Fürst Oszkár, a Zsidó Nemzeti Alap biztosa. A tagok feltétlen pontos megjelenését kérjük. Vendégeket szivesen látunk. Az elnökség.

A kereskedelmi kamarák országos kongresszusa Aradon. Bukarestből jelentik: Julius 10—11—12-ikén Aradon a kereskedelmi és iparkamarák kongresszust tartanak, melyen Nagyrománia összes kereskedelmi és iparkamaráinak elnökei részt vesznek. A kereskedelemügyi minisztérium részéről dr. Coicos és Christodorescu, az importosztály igazgatója vesznek részt.

Julius 4-én megkezdődik az összeírás. Az ország lakosságának összeírásával a belügyminisztérium rendelete szerint augusztus 15-ig el kell készülni. A rendőrprefekturák most hozzáfognak az összeírási munkálatochhoz, hogy a kitűzött időig befejezzék. Kolozsváron július 4-én kezdik meg a lajstromozást, addig minden ház lakói kötelesek a bejelentőlapot kitölteni. Az összeírás kerültenként történik. A lajstromozást feltűlvizs,álás követi, mely alkalommal az adatok valódiságát fogják ellenőrizni. A kitöltő minden adaterc felé.

Egy medve szétlépött egy gyermeket. Prágai távirat szerint szomorú eset játszódott le az otáni állatkertben. A Munkástedező tartotta ott tornaversenyét, amelynek végeztével a gyermekek a medvéket mentek megnézni. Az egyikmedve vad felbőszülésben kiszabadult és egy kilenc éves kislányra vetette magát, fejről, testéről leszakította a bőrt és mellkasát szétmarcangolta. Az örök revolverrel agyonlőtték a dühöngő vadállatot, de akkora a szerencsétlen kislány is kiszenvedett.

— **A zsidó menekültek Csehszlovákiában.** Párisból jelentik: A csehszlovák kormány Párisban székelő zsidó delegáció közbenjárására elhatározta, hogy Ukrajnából és Oroszországból csehszlovák földre menekült zsidókat nem utasítja ki. Amíg Palesztinában vagy Amerikában való elhelyezkedésükről gondoskodás történik, az országban maradhatnak. Kivételt csak azokkal tesznek, akik az állambiztonság szempontjából nem kívánatosak az országban.

— **Vonatösszeállítás Tövisen.** Tövisről jelentik, hogy az ottani pályaudvaron a tegnapi éjszaka folyamán négy teherkocsi tolatás közben összeütközött egy személyvonattal. A kocsi megrongálódott, emberéletben nem esett kár.

— **Színészek táncmulatsága.** Az erdélyi és bánati magyar színészegyesület nyugdijis színészeinek segélyezésére, szépségversennyel és tombolával egybekötött táncmulatságot rendez 29 én, szerdán este 9 órai kezdettel a sétatéri kioszk összes helyiségeiben. Külön meghívókat nem bocsátanak ki. Személyjegy 20 lei, családjegy (3 személy) 50 lei, tombola-jegy darabja 3 lei, szépségversenyjegy darabja 1 lei. A zenét Körössy Albi kiváló zenekara szolgáltatja. Felülfizetéseket, tombolatárgyakat köszönettel fogad a rendezőség.

— **Száz lei egy szivar.** A bukaresti dohányjövédéki igazgatóság nagy mennyiségű különböző szivart rendelt Cubából. A legfinomabb minőségű szivarok darabja csekély 100 leiert kerül a forgalomba.

— **Olcso liszt Németországban.** Berlinből jelentik: A birodalmi tanács 7300 millió márkát engedélyezett a külföldről behozott gabona és liszt olcsóbátételére.

— **Kitett gyermek a lakáshivatalban.** Nem Kolozsváron történt, hanem Kassán. A lakásért tolongók köréből kivált egy asszony s a karján lévő csacsémót egy elszánt mozdulattal a helyiségben lévő diványra tette, elrohant és nem is jött vissza. A hivatalnok és a közönség azonnal pártfogásukba vették a síró csacsémót, kinek pólyájából egy papirlap csúcske nézett ki. A papíron kuszált, odavetett ceruzairással ez volt írva: „Lakást nem adatok, most gondoskodjatok ti róla.” A tisztviselők nagy zavarban voltak, míg végre egy ugyancsak gyermekkel jelenlévő anya ideiglenesen pártfogásába vette a siránkozó, legfiatalabb lakásigénylőt.

— **Kihágási ítéletek.** A rendőrség kihágási osztálya megbüntette a Metropol-kávéház tulajdonosát árdrágításért ötezer leire, a Demokracia szálloda tulajdonosát árdrágításért ötezer leire és Ezerick Hermant árdrágításért ugyancsak ötezer leire. Az elítéltek felebbeztek.

— **A beomlott tűzfal.** Mai számunkban megírtuk, hogy Kolozsváron a Friedmann-féle seprőgyár tűzfala beomlott és megrongálta a szomszédos házat. A gyár tulajdonosa annak fözlésére kért fel bennünket, hogy a gyárban március hónapban pusztított tűz után három ízben kért engedélyt a városi mérnöki hivataltól a gyárépület renoválására, de az 1954—921. és 2925—921. számú végzésekkal megtagadták az engedélyt. A jelenlegi erős időjárás azután erősen megrongálta a tűzfalat és a szarancsétlenség bekövetkezett. A leomlott tűzfal a szomszédos háznak csak tetőzetét rongálta meg. A felelősség őt a beomlásért nem terheli.

— **Vasuti üzletvezetők konferenciája.** Románia vasuti üzletvezetői június 25 én értekezletre gyűlnek össze Bukarestben, ahol főleg az újonnan érkezett mozdonyok elosztásáról fognak tanácskozni.

— **Szabó József megszökött.** Az ügyészség néhány hónappal ezelőtt letartóztatta Szabó József ügyvédjelöltet, dr. Barbu Péter irodavezetőjét, akit azzal vádolnak, hogy külföldre visszafutott, hogy elkerülje a bíróság elhatározott büntetését. Szabó József az ügyészség fogházában volt, kedden azonban, betegsége miatt átvitték a börtöngyógyászati klinikára. Innen a keddről-szerdára virradó éjszaka megszökött. Az ország összes közbiztonsági hatóságai körözik.

— **Megszűnt a torjai esőtörőki vásár.** A Torda községben újonnan engedélyezett esőtörőki hetivásárt, a belügyi államtitkárság bizonytalan időre megszüntette.

— **Nagyáresékek árutörődés miatt.** Bukarestből jelentik: A galci és a konstanzai kikötőben angol és francia kereskedők igen sok árut hoztak Oroszországba való szállítás céljából. Tekintettel arra, hogy Románia és Oroszország között a hajózási forgalom még nem indult meg, a kereskedők áruikat a román piacra vetik. Ennek következtében az itteni piacon az áruk úgy fel vannak halmozva, hogy a kereskedők kénytelenek a beszerzési áron alul eladni. Egyedül a textil áruknál 100 százalékos esések voltak. (Damian.)

— **Bányalégrobbanás Montideniben.** Bernből jelentik, hogy a montideni bányában súlyos bányalégrobbanás történt. A robbanás következtében igen sokan meghaltak, még többen megsebesültek. A mentőmunkálatok folynak. Tegnap délig huszonkét halottat szedte ki a romok alól. De még tizennégy munkás hiányzik.

— **Megérkezett a bécsi arany.** Bukarestből jelentik: Ma reggel érkezett meg a fővárosba az a 14 millió 300.000 aranykorona, amelyet a bécsi likvidációs bizottság a békeszerződés értelmében Romániának ígért. Az aranyat az állomás a pénzügyi államtitkár vette át és a Banca Nationalában helyezte el.

— **Házasság.** Rosenberg Margitot Nagyváradról eljegyezte Schönbrunn Adolf Temesvárról.

— **Tövesen állapították meg a lágymanuosi hullá személyazonosságát.** Néhány nappal ezelőtt megírtuk budapesti híradás alapján, hogy a lágymanuosi töben talált hullában többan Povic Milánt ismerték fel és nyomós nyomok alapján annak barátját, Kovács nevű hentesmestert gyilkosság vádjára alátartóztatták. Kovács azóta áthatatosan tagadott, de a rendőrségnek is olyan adatok jutottak birtokába, amelyek kizárták tetteket, hogy az áldozat Popovic Milán. Két budapesti detektív konzuli engedéllyel Nagyváradon járt és megállapította, hogy Popovic a gyilkosság idején Nagyváradon tartózkodott és minden valószínűség szerint jelenleg is itt él. A nyomozás új iránya azután szenzációs eredménnyel járt. Megállapították a hullá kiletét s a gyilkosságban való részvétel miatt állítólag több előkelő személyt letartóztattak, akiknek nevét a nyomozás érdekében egyelőre titokban tartják.

— **Letartóztatták szülészne. A kolozsvári rendőrség letartóztatta Gavril Gáborné szülészne, aki B. Vasile egy napos gyermekén szülészne nek meg nem engedett műtétet hajtott végre és eközben inficiálta. A gyermek a műtét után meghalt. Gavrilén ellen gondatlanságból okozott emberölés miatt megindult az eljárás.**

— **Gróf Festetich halála.** Budapest-ről jelentik: Gróf Festetich Sándor, volt magyar hadügyminiszter ellen 600.000 koronás kartentési keresetet adott be az enyingi járásbíróaságon egyik érdesze. Az erdész indokolásában előadja, hogy a kömmün idején 4 hónapig rejtette gróf Festetichet lakásán és a vörös katonák válogatott kintzásai dacára sem árulta el a gróf rejtéshelyét. Ugyancsak ő rejtette el a grófi család 52 millió korona értékű ékszereit is. Festetich gróf az erdészt a kömmün bukása után állásából felmondás nélkül elbocsátotta és caendörökkel lakoltatta ki természetbeni lakásából. A járásbíróaság már ki is tűzte az érdekes ügy tárgyalási napját, mikor gróf Festetich kiigyezzet az érdeszszel, kinek 50 hold földet és 100.000 K át ad.

* **Az alsószepori iz. hitközség elemi iskolájához 15 gyermekhez okleveles tanító kerestetik, ki chimis, rasché és román nyelvet tanítana. Fizetés évi 5000— lei es teljes ellátás. Az állás szeptember 1-én elfoglalható.** Winkler iskolaszéki elnök.

Zsidók! gondoskodjatok a Kaddistokról! Adakoztatok a Tarbutra!

KÖZGAZDASÁG

A belső élelmiszerkereskedelmet teljesen szabadrá tették. Köz tudomásu, hogy a multban élelmiszer szállítványok bevagonizálásához a megfelo kerületi bizottságok külön engedélyre volt szükség. Az élelmiszerkereskedők országos egyesülete felirt a belügyminisztériumhoz és kérte ennek a rendelkezésnek hatályon kívül helyezését. Ez most meg is történt. A minisztertanács 1921—696. számú határozata, amelyet a „Monitorul Oficial” egyik legutóbbi 43. száma hoz nyilvánosságra, a belső élelmiszerkereskedelmet teljesen szabadrá teszi, úgy hogy az élelmiszerek szállítására ezután semmilyen külön engedélyre nincsen szükség.

Lengyelország terméskilátásai. Varsói jelentés szerint Lengyelország bevetett területe 680.000 hektárral emelkedett, úgy, hogy ezidőszent a termelő területeknek csak 20 százaléka nincsen bevetve. A földmívelésügyi minisztérium kijelentése szerint Lengyelország ez ében nem lesz gabonabevitelre utalva. A terméskilátások kitűnőek.

Stinnes átveszi a Tisita erdőki-termelési vállalatot. Több ízben írtunk már arról, hogy Stinnes Hugó, a német gazdasági élet jelenlegi vezére, számos lapvállalat tulajdonosa, Németország és Ausztria után Romániában is terjeszkedni akar. Stinnes működéséről most a bécsi francia konzul Parisba küldött jelentésében megemlíti, hogy Stinnes a romániai 65 millió alaptőkével rendelkező Tisita erdőki-termelési r.-t.-ot meg akarjávársólni. Ezt a vállalatot 1916-ban a Rothschild-csoport a Depositenbanknak adta el. A vállalat a háboru folyamán a román hatóságok zár alá helyezték. Az összeomlás után Castiglioni a Depositenbank vezérigazgatójává történt választása után lépéseket tett a zár alól feloldása érdekében azon az alapon, hogy ő olasz alattvaló. Tőkére lenne szüksége s Stinnes Hugóval lépett érintkezésbe, kinek eladta a Tisita részvényeit és a Lemnul bank részvényeit. Mihelyt a Tisita-pórt (a zár alóli feloldást) meggyeri, az eladási szerződés azonnal érvénybe lép.

Peronoszpóra pusztítja a magyar szőlőket. Budapest-ről jelentik: A szőlőtermelő vidékekről egyre-másra érkeznek a hírek, hogy peronoszpóra pusztítja a szőlőtermést. A magyarországi bortermelés kétségtelenül aggodva várja a járvány fejlődését. A Szőlészeti Központi Kísérleti Állomás vezetője kijelentette egy újságírónak, hogy nagymértékben lépett föl a peronoszpóra és a helyzetet komollyá teszi az, hogy nemcsak a levél, de a fűrt-peronoszpóra is fellépett. A járvány egyik oka az, hogy a gazdák a május időjárás következtében elbizakodtak és nem permeteztek kellő eréllyel.

Valutapiac:

Bukarest, jun. 22. Márka 97—98, leva 70—72, font sterling 232—235, francia frank 520—525, svájci frank 1050—1100, lira 303—312, drahma 308—312, dollár 62—63, arany 192—195, ezüst 227, osztr. kor. 104/4—101/4, magyar kor. 259/4—26, szokol 91/4—92, lengyel marka 5/4—5/4, dinár 380—400

Paris, jun. 22. Lei 20 centimes.

Bécs, jun. 22. Lei 1092 1/2, dollár 632, belga frank —, francia frank 5540—, svájci frank 1161/4, holland forint 229—, dán korona 1149/4, jugoszláv korona 1877—, norvég korona 99/4, svéd korona 152/20, szokol 945/4, leva 720—, lira 3450—, marka 986 1/2, lengyel marka 41—, font sterling 2577 1/2, rubel —, magyar korona 278 1/2.

Prága, jun. 22. Lei 111/36, dinár 201—, marka 103 1/2, leva 73—, svájci frank 1228 1/2, norvég korona 1049/4, dán korona 1249 1/2, svéd korona 1624 1/2, lira 362—, francia frank 582 1/2, font sterling 270—, dollár 71 1/4, osztr. kor. 1020—, holland forint 2412—, lengyel marka 450—.

Zürich, jun. 22. Bukarest 945—, Berlin 840—, Amsterdam —, Newyork 592—, London 2221—, Paris 4755—, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága 101 1/4, Stockholm 132—, Krisztiania 85—, Madrid —, Prága 810—, Budapest 227 1/2, Zagráb 400—, Varsó 40—, Bécs 117/20.

Budapest, jun. 22. Lei 385—395, font ster. 890—920, leva —, dollár 240—250, francia frank 2000—2020, marka 345—360, lira 1210—1230, osztr. kor. 351/2—37 1/2, rubel 51—53, svájci frank —, szokol 345—355, dinár 640—655, lengyel marka 17—19.

SZÍNHÁZ

Magyar Színház heti műsor:

Péntek: Az apám felesége. (Kisasszony anyám).
Szombat: Kék róka. Új betanulással s új szerepcsúzással Berky Lili vendégszínházával. Rendes helyárral.
Vasárnap d. u.: Gróf Monte Cristo. Mérsékelt helyárral. Kezdete fél 4 órakor.
Vasárnap este 8-kor: Mágus Miska. 72-cdász, Berky Lili vendégszínházával. Rendes helyárral.
Hétfő: A fenséges asszony koringója. Operette-repríz először. Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégszínházával. Premiere helyárral.
Kedd: A fenséges asszony koringója, Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégszínházával. Rendes helyárral.

A színház irodái hírei: Berky Lili fellépései. Szombaton este kezd meg néhány estére tartó vendégszínházát Berky Lili. Első este a „Kék róka”. Célját fogja játszani, második este, vasárnap pedig a „Mágus Miska”. Marcsóját. Hétfőn szenzációs érdekességet operette-repríz lesz: „A fenséges asszony koringója”. c. pompás, poétikus operett fog új betanulással színpadra kerülni s a két főszerepet Berky Lili és Gózon Gyula fogja játszani. Budapesti premiereje alkalmával is ők játszották a két szerepet. A hétfői előadást premiere helyárral tartják meg. Kedden este rendes helyárral tartják a „Fenséges asszony koringója” előadását. — „Gróf Monte Cristo” délután. Vasárnap délután mérsékelt helyárral fog színpadra kerülni Dumas világhírű romantikus színműve a „Gróf Monte Cristo”. — „Az apám felesége” (Kisasszony anyám). Ma este harmadik előadása lesz a rendkívüli sikert aratott új francia vígjátéknak, az „Apám felesége”-nek.

A mozgóképek műsora: Apolló-mozgóban pénteken, szombaton az olasz Ambrosio-filmgyár művészi rendezést, pazar fényvel kiállított filmjéért, a „Bohém házasság”. Vasárnap, csak egy napig, „Cai-Fu marquis”, egy szerelmes japáni megható regénye, Kbo Leo-val és Raul Alsannal. — Egyetem-mozgó péntek, szombat a filmek királynője, Cesarina ötödik és leglátványosabb fejezete, ez évezredes álmából életre kellett mesés Ophir, az „Ötven éves város”. Vasárnap, a végtelenül bájos Corvin-vígjáték, „Se ki, se be”, Bobby, a tréfás betűs szerepében az utólráható magyar komikus, Gyárfás Dezső. Lehetetlenül mulatságos helyzetek. — Urania-mozgóban pénteken még Gaumont-gyár nagy kalandor filmje, a „Csavargó regénye”, főszerepekben Manuel Camere és Mayr Massart. Szombat, vasárnap a bukkaresti Apolló-cég szenzációs filmdrámája, „Az utca virága”.

Im én aul ii, mi ii? Völm 16 ahsáv, émtáj? Teljesítse minden becsületos zsidó ember kötelességét a Keren Hajjeszóddal szemben!

Főszerkesztő: DR. FISCHER JÓZSEF
Feloldó szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.
 Szerkesztőség: Calea Regele Ferdinand (volt Ferenz József-ut) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

As Új Kelet előfizetési árai:

Egész évre 300—L. Félév évre.. 190 B
Fél évre.. 200—L. Egy hónapra... 40 B
 Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 1:50 L.
 Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint vessz fel a kiadóhivatal.

A kiadóhivatal közleménye: Tisztelettel kérjük helyi és vidéki t. előfizetőinket, hogy a lap késedelmes kézbesítését kiadóhivatalunknál jelentésék be, hogy a gyors és pontos kézbesítés iránt intézkedhessünk.

Restaurant Bihor étterem (volt Lloyd)

ujnann átalakított télikerthelyisége GRÓSZ FARKAS és STEIER DÁVID vezetése alatt 300 személyre berendezve MEGNYILT!
LAKODALMAK és BANKETTEK rendezését jutányosan vállaljuk
ORADEA-MARE אומטער דער לייטונג ר' מנחם זאב (NAGYPIAC TÉR)
 נראם שד' שו"ב בקהל ראים נאלאנטא תחת דגל הרה"ג מוהר"ר יוסף צבי דושינסקי שליט"א

Vidéki nagykereskedők figyelmébe!

Külföldről tömegesen érkezett küldemények folytán — olcsó árban árusítjuk a következő cikkeket:
Grohmann cérna 24 és 48 gombolyagos, iskola-pamut, berliner és imperial pamut, horgoló cérna, gouvre zsinór és ruhadíszek, koronaszelyem, himzések, szalagok, csipkék, cipőfűző, átványpapír, levélpapír és boríték, írónok, radirgummi, palatábla és mindenféle iskolai cikkek. — Debreceni meszelő- és keféáruk gyári lerakata.

Saját gyártmányu szemfedelek, koporsódíszek és temetk. cikkek

Szállítás postán és vasuton

Spitzer és Lengyel rövidáru nagykereskedők
ORADEA-MARE, (NAGYVÁRAD) ZÖLDEA-UTCA 14. SZÁM

Meghívó.

A Banca Mobiliara Soc. An. (Forgalmi Bank R. T.) cluji cég 1921. július hó 4-én d. e. 11 órakor az istézet helyiségében (Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 22.) rendkívüli közgyűlést tart, melyre a t. részvényesek az „Alapszabályok” 20 §-ra való figyelemztetéssel ezennel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az ala szabályok 4. és 5. §-ainak módosítása.
2. Három új igazgatósági tag megválasztása.
3. Egy felügyelőbizottsági tag megválasztása.
4. Egy igazgatósági tag kilépése.
5. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság.

Concurs

Die Presover (Eperjeser) aut. ort. isr. Kultus-gemeinde sucht per sofort einen קונטרס בעל זוגליך einen משגיח und vorzöglicher רבנית בעל תורה sein soll.

Betreffende müssen von drei anerkannte ort. Rabbiner קבלות über שחיטה und פנים ודק ניקור besitzen.

Gehalt laut Übereinkommen.

Gesuche nebst Angabe der Alter und Familienstandes sind an den gefertigten Vorstand einzusenden. Spesen werden nur dem acceptierten rückerstetlet. Presov (Eperjes) in Slovensko, 22. Mai 1921.

Ludwig Ganz Emil Hartmann
 Nolár 1187—1 Präšes

Hölgyek figyelmébe!

Legújabb divatu bukkaresti, párisi és bécsi minták szerint

műhímezés
damburrozás
gépajurozás
gouvrirozás
plissirozás

gyorsan és szépen készül a műhímző és gouvrirozó szalonban

Unió-utca 15. Emelet

Csomagolásra

alkalmas makulatura papir kapható: a kiadóhivatalban, Szentlélek-utca 1/a. sz.

PÖSTYÉN

világhírű iszapforrások ismét kényelmesen felkereshetők. Tökéletes békebeli üzem. Kötőnő ellátás. Mindennemű diéta.

THERMIA PALACE

a legkiválóbb szőlőszanatórium, a gyógyfürdőkkel egybeépítve. — Az utazást, vizum-megszerzést, pénztutalást és a fürdőüzemet illető minden felvitágosítást megad a fürdő erdélyi irodája: 124

UNION-BANK Rész.-Társ
Oradea-Mare (Nagyvárad)
 Str. Reg. Maria (Bémer-tér) Kolosváry palota.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.

Telefon 71 Internurban

Allandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbaldi porcellán, dizsmű- és konyhaberendezési cikkekkel.

Befőttes- és uborkás-üvegek megérkeztek

prima minőségben — sokkonként negyvenöt leiert kaphatók

Táblaüveg — Ablaktapasz
 Kristályfehér porcellánárak
 Üvegáruk — Wilhelmsburgi köedény — Keretlecek

waggontételben is kaphatók

Komlós Testvéreknel
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD

Cukorkakereskedők
 nagy forgalmat érnek el a

PÉNZES

cukorka, csokoládé árusításával — Minden tizedik csomagban pénz van Megrendelések Wolwovits Simon Margitta

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szé áru 1 lel, Vasgashh behtyel 2 lel, Legtisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Heirath. Für meine Verwandte, ein sehr intelligentes, gut erzogenes, sympathisches Mädchen mit Lei 10.000.— Mitgift, ein Zimmer Möbl und reichlicher Ausstattung, suche einen jüd. jungen Mann behufs Ehe. Falls der junge Mann Kaufmann ist, kann ihm in einer Komitatsstadt ein Geschäft eingerichtet werden. Sollte der junge Mann Befähigung zum Cantorenberuf haben, steht ihm vollkommene Ausbildung und ein guter Posten — in grosser Gemeinde — in Aussicht. Anträge sind erbeten an Adolf Ehrenfeld Cantor Temesvár-Josefstadt, Bemgasse 8.

Egy önhibáján kívül valófében levő középkorú jobb megjelenésű iparos ezton keves egy jobb vállalattal, üzlettel vagy megfelelő hozománnyal rendelkező — tiszta multu háziasszony vagy özvegy urasszony komoly ismeretű. Részletes, kimerítő, lehetőleg fényképpel és teljes címmel ellátott szives ajánlatokat „komoly szándék” jellegre Hegedűs hírlapiroda Nagyvárád kérék. Fényképeket visszaküldöm. Szigorú diszkretió biztosítva. 2043-1

Budapesti zsidó tanítóképzőben végzett oklevelés tanító nevelői állást elvállal. Izékel Árpád Dicsősézmárton, Központiszálló. 2046-1

Fiatal fényképezőgéd állást keres lehetőleg el-látással. Cim: Rosenfeld Lajos, Déva. 2044-1

Deutsches Fräulein, die auch französisch spricht wird zu 11 und 5 jährige Mädchen gesucht. Offerte an Körnis Zsigmond, Arad 2015-1

70.000 lei jelzálogkölcsönt adok, közvetítők közreműködésével. — Érdeklődők „Alfa” jelige alatt adják be címüket az Uj Kelet szerkesztőségébe.

Balancmérleg hitelesítve 1240 kg 3 5 10 Lei 280.— 300.— 350.— **Páncélduólvakat** 1 dzt Lei 85 45 55 65 75 mm. 80.—96.—120.—160.—200. postán, franco utánvétellel **Stern vaskereskedésében Oradea-Mare** Nicolea Jorpa [Zöldfa-utca] 10. szám

A közönség figyelmébe !! Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Kovács Albert urral társulva módomban van a közönség legkényesebb izlésének is eleget tenni. Műhelyemben allandó kész cipők kaphatók. A n. é. közönség szives pártfogását kéri **IZRAEL ALADÁR**

HA vérszegénységben, idegbetegségben, az ivarszervek jéllt hirtelmiben szenved, vegye meg a páradna gyógyhatású — frödi ólokra használt — kitűnő vésárrelki természetes vaslépsöt (Eisenmineralmoor, Moorsalz) kapható minden mennyiségben a **Rözsza nagydrogeriában** Cluj—Kölezvár, Piata Unirii 28 (Mályás kir. tér) 1215

Vétel és eladás Perzsa szőnyegek, zongorák, Wertheim kasszák — valódi ékszer, egész lakberendezések óriási választékban **Sternbergnél** Nagyvárád, Kisbátfő

1154 **KRISTÁLY** Fest, tisztít. TELEFON 500, 21-21

Uj burgonyát szállít Reiter Frigyes Temesvár, Scudier-tér 2 szám

1155 **Szörme** átalakítást, javítást és festést nyáriidő alatt minden mennyiségben jutányos árban vállalok. Szörme megóvást még e hó végéig elfogadok **EISENSTÄDTER & Co.** Blannitz szörmeárúháza Cluj, (Kolozsvár), Cal. Viet. (v. Kossuth L.-u.) 2. Tel. 1-49

Feltűnő olcsó árak! Most érkezett nagy mennyiségben békebeli minőségű prima **flor- és musslin-harisnya** divat szluckben. **Gyermek-harisnya, prima flor, minden nagyságban.** Nagy választék női selyem-, rypaju kabát- és átkötésbluzokban 1197

BLATT KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA CLUJ, FÖTÉR 13. SZÁM

Bakkfaanyagot 1201 gözölt szelezett és szelezetlen minden méretben szállít glimbecai fűrésztelepről a „Bisztra” Erdőkhasználat R.-T., Timisoara.

Szilágyi Eleonora R.-T. Ajánlja: likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. 1210 Szász nagyraktár

Festék, lack és anyagáru üzlet Rados M. és Tsa Cluj, Reg. Ferdinand No. 21. (volt Wesselényi-utca)

CLUJ 1216 **ELSŐ ERDÉLYRÉSZI KOLOZSVÁR ÉKSZERÁRUGYÁR** átköltöztet saját házába, Timár-u. 12. Bejárat a Szappany-utca felől.

Roth és Goldberger

vas- 1074 **BARZEL** vas- üzlet üzlet Piata M. Vitezul 37 (v. Széchenyi-tér)

Csak egy ut vezet az erőhöz, egészséghez a páratlan hatású **HIGIEA SÓSBORSZESZ** Kapható mindenütt! Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszeti Gyár 1214 CLUJ — KOLOZSVÁR

Üvegcserepeket — világos színűt, — veszek minden mennyiségben 20021 Ajánlatok — árkitüntetéssel „Hermes” hirdető vállalathoz Sibiu—Nagyszeben, Sporer-utca 9 szám alá küldendők.

CITROM A minőségűt nagyobb mennyiségben prompt szállít **LÉB FIVÉREK CLUJ,** Piata Mih. Vit. (v. Széchenyi-tér) 8 TELEFON 471 TELEFON

„ARDEALUL” Intreprindere Comerc. si Industriala Soc. in nume Colectiv Cluj, Strada Unierva (Schütz János) No. 11. Ajánlja Arad vidékének leghíresebb borait u. m. muskotály, magyarádi, Siria, Gyorok, ménesi, stb.) — a legolcsóbb árakon. Az „Ardealul” pincéjének kitűnő fajborait már mérik a New-York étermében és bodegájában. Pince és raktárhelyiségünk megnyílik 1921 július 1-én Mikó-u. 10. szám alatt (Egyetemi könyvtár mellett) ahol naponként d. u. 4—6 óráig fogunk nagy, ban és kicsinyben eladni Kérjük a t. közönséget, hogy a gyors, pontos kiszolgálásról és italok jöminőségéről valamint versenyen kívüli árainkról meggyőződni sziveskedjenek. „ARDEALUL” Intreprindere Comerc. si Industriala Societate in nume Colectiv. 2037-1

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v. Mátyás király-tér) 20. Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendszeres gyűjtő- és waggonforgalom a külföld, valamint a belföld minden irányából és irányába. — — Fuvardíjviszterítést és felülvizsgálati iroda.

Hirsch és Czodik borkereskedő 1195 Szép-utca 2.

1213 **Paplan, matrac, ágynemű** készen és rendelésre legolcsóbban **Stern-nél Cluj,** Boeskey-utca 9. szám szereshetők be

„Melissát” kérjen, ha finom cukorkát akar!

1225 **Gyermekkosci,** gummilabda, porcellán és üvegáruk érkeztek. Nagy választékban kaphatók **Eisenstädter Fülöp** áruházában (volt Lakatos-bazár) Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 13

Ha Brassóban jár, ne mulassza el megtekinteni női- és férfidivatárúházunkat, ahol allandóan a legjobb minőségű és legolcsóbb saison cikkek vannak készletben **Klein József és Fia** Brassó, Kolostor u. 21. K. kath. templommal szemben Kadima kiadóvállalat Rt. kiadása, Cluj—Kolozsvár.